

Van appels en peren

Waar komt de naam Lombardsteeg vandaan? Waarom heeft Leiden een Schagensteeg? Wie woonde er in de Bouwelouwensteeg? Waar heeft de Spijkerboorsteeg zijn naam aan te danken? Hoeveel Molensteegen waren er vroeger in Leiden? Op deze en andere priemende vragen geeft de historische serie Langs Leidse Stegen een antwoord. Vandaag: de Boomgaardsteeg.

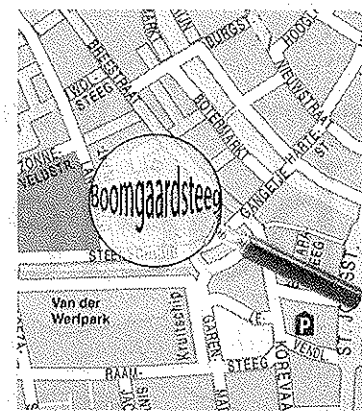
De Boomgaardsteeg loopt van de Breestraat naar de Langebrug. Aan de kant van de Breestraat is het een smal gangetje tussen de licht naar elkaar overhellende panden van boekhandel De Kler en computerwinkel Notebooks and more. Maar naarmate je hem verder doorloopt, wordt hij langzamerhand breder.

Aan de Langebrug komt hij uit tussen de voormalige gebouwen van de Sociale Dienst, die door een overdekte loopbrug over de steeg met elkaar verbonden zijn. De Stichting Leidse Studentenhuisvesting is op het moment druk bezig om deze gebouwen geschikt te maken voor bewoning door studenten.

Van een boomgaard is hier geen spoor meer te vinden. Wel zorgen de door oude muren van de steeg gescheiden tuinen van het Steenschuur in elk geval aan die kant van de steeg nog een beetje voor een groen karakter.

In de middeleeuwen, toen Leiden nog de thuishaven was van de graven van Holland, hadden deze hun grondgebied grofweg tussen de Langebrug (vroeger de Voldersgracht) en het Rapenburg. Ze woonden op de plaats waar nu de Lokhorstkerk staat, gingen naar de mis in de Pieterskerk en sloten misdadigers op in het Gravensteen. Verder waren er boerderijen op het terrein die het voedsel voor de grafelijke hofhouding verzorgden en er was een grafelijke boomgaard op het perceel dat nu tussen de Papengracht, de Langebrug, de Schoolsteeg en het Gerecht ligt.

De Boomgaardsteeg ligt te ver van deze grote boomgaard om zijn naam hieraan te danken te hebben, maar aan de zuidkant van het grafelijk territorium, tussen het voormalige begijnhof (later de universiteitsbibliotheek) en de Langebrug lagen nog twee boerderijen, waarvan eentje met een boomgaard. Deze boomgaard heeft de Boomgaardsteeg zijn naam

gegeven.

In 1322 geeft graaf Willem III van Holland de boerderij met boomgaard in leen aan Hugo van Leyden. Voorwaarde is wel dat de graaf zo nodig over de boerderij kan beschikken. Na de dood van Hugo gaat het leen naar Willems raadsman Gerrit Alewijnszoon. Ruim een eeuw later bouwt men op een deel van de boomgaard de kapel van het Sint-Jacobsgasthuis. Tegenwoordig staat hier de Lodewijkskerk, waarvan de achter de kerk gelegen tuin grenst aan de Boomgaardsteeg.

Behalve uitgangen aan de Breestraat en de Langebrug heeft de Boomgaardsteeg volgens de bronnen ook een uitgang gehad aan het Steenschuur. Maar de gevelrij van het Steenschuur is tegenwoordig volledig gesloten. Op de satellietfoto is echter te zien dat het stukje gevel met de bruine en de groene deur tussen Steenschuur 19 en Steenschuur 21 loos is en dat achter deze gevel een smalle doorgang is die uitkomt op de tuin van de voormalige Sociale Dienst. Dit kan heel goed de inmiddels verdwenen derde uitgang van de Boomgaardsteeg zijn geweest.

TANNEKE SCHOONHEIM

Dr. Schoonheim werkt op Instituut voor Nederlandse Lexicologie in Leiden.
Reageren: tanneke.schoonheim@inl.nl

BOOMGAARDSTEEG

